

Poesia èpica grega arcaica

Codi: 100396

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500243 Estudis clàssics	OB	2	2
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OB	2	2
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OB	2	2
2501856 Estudis de Francès i de Clàssiques	OB	2	2
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Carlos Varias García

Correu electrònic: Carlos.Varias@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

i castellà

Prerequisits

Per cursar aquesta assignatura és imprescindible conèixer la gramàtica bàsica de l'àtic clàssic i tenir experiència en la lectura de textos grecs en prosa. Per això, es recomana haver cursat i aprovat prèviament les assignatures de llengua grega del primer curs del grau en Estudis Clàssics: "Gramàtica grega" i "Textos grecs", així com l'assignatura del segon curs "Prosa grega clàssica".

També és convenient, però no imprescindible, que els estudiants tinguin un nivell bàsic d'anglès i francès, perquè es podran recomanar lectures extretes de bibliografia en aquestes llengües.

Objectius

Aquesta assignatura forma part de la matèria "Llengua i literatura clàssiques" del segon curs del grau en Estudis Clàssics i es planteja com una assignatura obligatòria de formació nuclear.

Els seus continguts cerquen oferir una iniciació a la poesia èpica grega arcaica, mitjançant l'estudi de l'obra d'Homer i d'Hesíode, màxims exponents d'aquest gènere. Es treballarà una selecció de passatges dels poemes homèrics, extrets del llibre: Antología de la Ilíada y la Odisea, de M. S. Ruipérez i col·laboradors.

En finalitzar el curs, l'estudiant ha de ser capaç de traduir i comentar correctament passatges dels autors esmentats, identificar les característiques temàtiques i formals de l'èpica grega arcaica i, en especial, d'aquests autors, i valorar l'aportació de les obres estudiades al llegat cultural occidental. A més, l'estudiant haurà de poder explicar amb detall els continguts de la lectura en traducció: Ilíada d'Homer, i fer-ne una valoració raonada.

Competències

Estudis clàssics

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Explicar un text literari, aplicant els propis coneixements literaris, mètrics i estilístics.
- Identificar el fet literari clàssic i la seva transmissió.
- Interpretar textos llatins i grecs, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Estudis de Català i de Clàssiques

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Explicar un text literari, aplicant els propis coneixements literaris, mètrics i estilístics.
- Identificar el fet literari clàssic i la seva transmissió.
- Interpretar textos llatins i grecs, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Estudis d'Espanyol i de Clàssiques

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Identificar el fet literari clàssic i la seva transmissió.
- Interpretar textos llatins i grecs, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Estudis de Francès i de Clàssiques

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Explicar un text literari, aplicant els propis coneixements literaris, mètrics i estilístics.
- Identificar el fet literari clàssic i la seva transmissió.
- Interpretar textos llatins i grecs, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Explicar un text literari, aplicant els propis coneixements literaris, mètrics i estilístics.
- Identificar el fet literari clàssic i la seva transmissió.
- Interpretar textos llatins i grecs, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir tècniques ràpides de comprensió basades en la semàntica (arrels, formacions derivades i compostes).
2. Aplicar l'anàlisi morfosintàctica a la lectura de textos grecs de dificultat progressiva.
3. Contextualitzar en el seu marc cultural el gènere corresponent, la seva gènesi i la seva evolució.
4. Demostrar el coneixement de les tècniques filològiques aplicades als textos antics.
5. Elaborar un comentari gramatical, mètric i de realia d'un text grec del gènere corresponent.
6. Explicar el context, les obres (personatges, tòpics) i la tradició posterior dels autors i els gèneres estudiats.
7. Identificar els principals temes del gènere corresponent.
8. Organitzar i redactar textos de forma clara, correcta i adequada.
9. Organitzar i redactar textos de manera clara, correcta i adequada.
10. Traduir correctament un passatge dels autors proposats, adequant-se al registre propi del gènere corresponent.
11. Utilitzar el vocabulari tècnic específic d'interpretació i comentari dels textos antics.

Continguts

A. Temari

I. Introducció a la poesia èpica grega

- I.1. Orígens de l'èpica grega. Aedes i rapsodes.
- I.2. La tradició oral. La dicció formular.
- I.3. La llengua de l'èpica.
- I.4. El marc històric de l'epopeia grega.
- I.5. Els poemes del Cicle Èpic i altres poemes heroics.

II. Els poemes homèrics: *Ilíada*, *Odissea*

- II.1. La qüestió homèrica: el problema de la composició dels poemes homèrics.
- II.2. Estructura i contingut de la *Ilíada*.
- II.3. Estructura i contingut de l'*Odissea*.
- II.4. Les societats homèriques i els seus valors culturals.
- II.5. Els Himnes homèrics.
- II.6. Altres poemes atribuïts a Homer.
- II.7. Transmissió, edicions modernes i pervivència d'Homer.

III. Hesíode

- III.1. Dades biogràfiques.
- III.2. Obra: *Teogonia*; *Treballs i Dies*; altres poemes atribuïts a Hesíode.
- III.3. Context històric d'Hesíode.
- III.4. Influències orientals i originalitat en l'obra d'Hesíode.
- III.5. Llengua i estil.
- III.6. Transmissió, edicions modernes i pervivència d'Hesíode.

B. Selecció de passatges per traduir

1. Il. I.1-244: invocació inicial; la pesta; enfrontament entre Aquil·les i Agamèmnon; la còlera d'Aquil·les.
2. Il. VI.399-502: comiat d'Hèctor i Andròmaca.
3. Il. XXII.248-366: combat singular entre Hèctor i Aquil·les; mort d'Hèctor.
4. Od. I.1-27; 80-95: invocació inicial; els déus es reuneixen a l'Olimp; proposta d'Atena pel retorn d'Odisseu.
5. Od. IX.353-414: Odisseu i el Ciclop Polifem.
6. Od. XXI.404-434: Odisseu supera la prova de l'arc.

C. Lectura en traducció de la *Ilíada* d'Homer

Metodologia

La metodologia docent d'aquesta assignatura consistirà en combinar les explicacions teòriques de cadascun dels punts del temari amb la traducció de la selecció dels passatges esmentats.

Les classes presencials seran bàsicament pràctiques. El professor dedicarà temps a:

1. Llegir, traduir i comentar la selecció de textos proposada.
2. Proporcionar als estudiants mecanismes que els permetin augmentar progressivament el volum de text traduït.
3. Corregir els textos traduïts diàriament pels estudiants, individualment o en grup.
4. Comentar el contingut lingüístic, literari i sociocultural dels textos traduïts, amb èmfasi singular als aspectes relatius a la seva tradició posterior.
5. Explicar continguts que ajudin a contextualitzar el text.

L'estudiant s'haurà de responsabilitzar de dur diàriament el text proposat per a la traducció i el comentari.

Pel que fa a la lectura de la *Ilíada*, se'n farà una prova que demostrï que l'estudiant ha llegit l'obra, n'ha comprès els continguts i és capaç de situar-la en el seu context de producció, així com de valorar-ne la seva importància en el nostre llegat cultural.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició dels continguts teòrics de l'assignatura	12	0,48	3, 6, 7
Realització d'exercicis de traducció i comentari	20	0,8	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Traduccions supervisades	10	0,4	1, 2, 4, 5, 7, 10
Tutories en grups reduïts	15	0,6	1, 2, 4, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia complementària	10	0,4	3, 6
Lectura d'Illiada d'Homer	15	0,6	3, 6, 8, 9
Realització d'exercicis i traduccions	50	2	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es farà prenent com a referència les activitats d'avaluació que consten en el quadre inferior.

És molt important que l'estudiant tingui en compte que l'avaluació també contempla l'assistència regular a classe i la realització i valoració dels exercicis, traduccions i qüestions diverses proposades a classe en els terminis establerts pel professor, per tal de demostrar la comprensió i aplicació dels continguts explicats a classe (20%).

Aquell estudiant que hagi presentat dues de les activitats d'avaluació, una d'elles un dels tres exàmens de textos, no podrà renunciar a ser avaluat; en altres paraules, no tindrà un "No Avaluable" com a qualificació final.

És requisit imprescindible treure una nota mínima de 4 en cadascuna de les activitats d'avaluació per fer la mitjana ponderada de totes les notes que conformen la qualificació final, mitjana que ha d'arribar a 5 per aprovar l'assignatura. A la reavaluació, només es podran presentar els estudiants que tinguin suspès algun examen o el control de lectura amb una nota inferior a 4, o bé no hagin arribat a 5 en la mitjana ponderada. Només es podrà recuperar en la reavaluació, com a màxim, la nota de dos exàmens de textos o la d'un examen de text i el control de lectura. La nota màxima final de l'assignatura del estudiants que es presentin a la reavaluació serà 5 Aprovat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Control de lectura de la Ilíada d'Homer	10%	1,5	0,06	3, 6, 8, 9
Examen de traducció sense diccionari i comentari literari i sociocultural de textos traduïts a classe	20%	1,5	0,06	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Resolució d'exercicis del treball diari a classe	20%	12	0,48	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
1er examen de traducció amb diccionari i comentari mètric i literari d'un text	25%	1,5	0,06	2, 4, 5, 6, 7, 8,

2on examen de traducció amb diccionari i comentari mètric i literari d'un text d'Homer no traduït a classe	25%	1,5	0,06	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
--	-----	-----	------	--------------------------

Bibliografia

Manual d'utilització obligatòria

Ruipérez, M.S. y colaboradores, *Antología de la Ilíada y de la Odisea*, Madrid: Fundación Pastor de Estudios Clásicos, 1990 [disponible en pàgina web de la Fundació Pastor].

Bibliografia bàsica

Carlier, P., *Homero*, Madrid 2005.

Guzmán Guerra, A., *Manual de métrica griega*, Madrid: Ediciones Clásicas, 1997.

Lesky, A., "La epopeya homérica" en *Historia de la literatura griega*, Madrid, 1969, pp. 31-113.

López Eire, A., "Homero" en J. A. López Férez (ed.), *Historia de la literatura griega*, Madrid 1988, pp. 33-65.

Varias, C., "La poesía épica", Madrid: <http://www.liceus.com>, 2005. 21 pág. ISBN: 84-9822-192-7.

Varias, C., "Los poemas homéricos: Ilíada, Odisea. Los Himnos homéricos y la Batracomiomaquia", Madrid: <http://www.liceus.com>, 2005. 24 pág. ISBN: 84-9822-200-1.

Varias, C., "Hesíodo", Madrid: <http://www.liceus.com>, 2008. 20 pág. ISBN: 978-84-9822-769-7.

Bibliografia complementària

Adrados, F. R.; Fernández-Galiano, M.; Gil, L.; Lasso de la Vega, J. S., *Introducción a Homero*, Madrid 1963.

Cabrera, P.; Olmos, R. (coord.), *Sobre la Odisea: visiones desde el mito y la arqueología*, Madrid 2003.

Cairns, D. L. (ed.), *Oxford readings in Homer's Iliad*, Oxford, 2001.

Carter, J. B.; Morris, S. P. (eds.), *The Ages of Homer. A Tribute to Emily Townsend Vermeule*, Austin 1995.

Chantraine, P., *Grammaire homérique*, tome I: Phonétique et morphologie, tome II: Syntaxe, Paris 1948-1953.

Crespo, E., *Elementos antiguos y modernos en la prosodia homérica*, Salamanca 1977.

Deger-Jalkotzy, S.; Lemos, I. (eds.), *Ancient Greece: From the Mycenaean Palaces to the Age of Homer*, Edinburgh 2006.

Edwards, M., *Homer, Poet of the Iliad*, Baltimore and London 1987.

Finley, M. I., *El món d'Ulisses*, Barcelona, 1985.

Foley, J. M. (ed.), *A Companion to Ancient Epic*, Oxford 2009.

Fowler, R. (ed.), *The Cambridge Companion to Homer*, Cambridge 2004.

Griffin, J., *Homero*, Madrid 1984.

Heubeck, A.; West, S.; Hainsworth, J. B.; Hoekstra, A.; Russo, J.; Fernández-Galiano, M., *A Commentary on Homer's Odyssey*, 3 vols., Oxford 1988-1992.

Latacz, J., *Troya y Homero. Hacia la resolución de un enigma*, Barcelona 2003.

Létoublon, F. (ed.), *Hommage à Milman Parry. Le style formulaire de l'épopée homérique et la théorie de l'oralité poétique*, Amsterdam 1997.

Kirk, G. S. (ed.), *The Iliad: A Commentary*, 6 vols., Cambridge 1985-1993.

Morris, I.; Powell, B. (eds.), *A New Companion to Homer*, Leiden-New York-Köln 1997.

Morris, S. P.; Laffineur, R. (eds.), *EPOS. Reconsidering Greek Epic and Aegean Bronze Age Archaeology. Proceedings of the 11th International Aegean Conference, Los Angeles, UCLA-The J. Paul Getty Villa, 20-23 April 2006 (= Aegaeum 26)*, Liège-Austin 2007.

Mylonas Shear, I., *Tales of Heroes. The Origins of the Homeric Texts*, New York-Athens 2000.

Nagy, G., *The Best of the Achaeans. Concepts of the Hero in Archaic Greek Poetry*, Baltimore-London 1999.

Nagy, G., *Homer's text and language*, Urbana-Chicago 2004.

Parry, A. (ed.), *The Making of Homeric Verse. The Collected Papers of Milman Parry*, Oxford 1971.

Pòrtulas, J., *Introducció a la Ilíada. Homer, entre la història i la llegenda*, Barcelona 2009.

Vidal-Naquet, P., *El món d'Homer*, Barcelona 2002.

Traduccions d'Ilíada (per a la lectura obligatòria)

Homer, *La Ilíada*. Introducció, traducció i notes de J. Alberich. Barcelona: La Magrana, 1993.

Homero, *Ilíada*. Edición y traducción de A. López Eire. Madrid: Cátedra, 1989.

Homero, *Ilíada*. Traducción, prólogo y notas de E. Crespo. Madrid: Gredos, 1991.